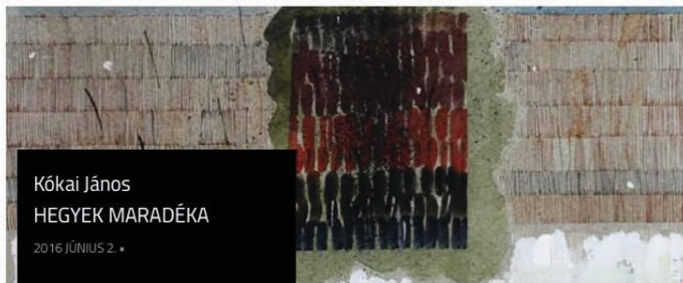

Kakuk Tamás
BRINGANAPLÓ
FOLYAMKILOMÉTEREK

2016 JÚNIUS 3. •

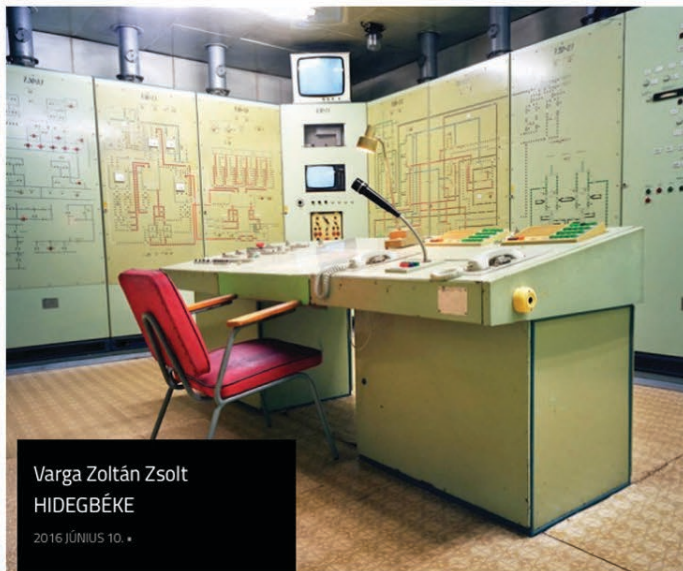
Kócai János
HEGYEK MARADÉKA

2016 JÚNIUS 2. •

Lipták Ildikó
HÁROM

2016 JÚNIUS 30. •

Varga Zoltán Zsolt
HIDEGBÉKE

2016 JÚNIUS 10. •

Birtalan Ferenc
KIÉRT SZÓL?

2016 JÚNIUS 5. •

Székely Éva
GYÁSZ

2016 JÚNIUS 4. •

Bene Zoltán
ROZSDAETTE
KALASNYIKOV,
SZOBORFEJJEL

2016 JÚNIUS 25. •

LIGET

2016-6 június

TARTALOMJEGYZÉK [XXIX.évfolyam 6. szám]

RÁÍRÁS

Kakuk Tamás BRINGANAPLÓ FOLYAMKILOMÉTEREK	3
Székely Éva GYÁSZ	13
Lakatos Zsolt EZ IS	15
Nyőgér Róbert AJTÓNÁLLÓ	16
Locker Dávid EZREDFORDULÓS TEREPSZEMLE	18
Németh Bálint A SEMMI BŐRE	20
Mészáros Blanka PUSZTULÁSUNK	22
Rigó Kata MIELŐTT	27
Kókai János HEGYEK MARADÉKA	29
Kiss Dániel TŐLEM MAGAMNAK	31
Boda Magdolna LEKVÁR A VAJAS KENYÉRBE	33

HIDEGHÁBORÚ UTÁN

Varga Zoltán Zsolt | **HIDEGBÉKE** 35

Birtalan Ferenc | **KIÉRT SZÓL?** 40

Mesterházi Márton | **BETON** 41

Vörös István | **A KIOLVADT TENGER** 42

Bene Zoltán | **ROZSDAETTE KALASNYIKOV, SZOBORFEJJEL** 44

Lipták Ildikó | **HÁROM** 51

Kapitány Máté | **VIRÁGOT AZ ORKNAK** 53

[FELNŐTT MESE] – Török Eszter rajzaival

Kiadja | Liget Műhely Alapítvány
1122 Budapest, Kissvábhegyi út 4-6.
info[kukac]ligetmuhely.com

ISSN 1789-4980

Szerkesztők | Horgas Judit, Levendel Júlia, Horgas Béla
Tervezőszerkesztő | René Margit
Főmunkatárs | Szirmai Panni
Olvasószerkesztő | Bognár Anikó
Tudományos lektorok | Kállay Géza,
Kiss Lajos András, Victor András

Kakuk Tamás BRINGANAPLÓ FOLYAMKILOMÉTEREK

 ligetmuhely.com/bringanaplo-folyamkilometerek/

Ráírás: [Rába György](#) | [Filozófusok kerékpáron](#)

A kitárt szárnyú ablakból látni a linzi nitrogén-előállító gyár tornyait. A lángok áldozati tűzként szöknek fel az esti égboltra. A hőség éjszakára sem csökken. A fából készült falak ontják magukból a forróságot. A Dunához közeli Steyregg moteljében minden természetes anyagból készült. Közel száztíz kilométert tekertünk le egy nap alatt. Most összeszorított fogakkal és kényszerű nyújtógyakorlatokkal küzdök az izomgörcsökkel. A trikó és nadrág kimosva szárad a ruhafogason. Turkálok a bringa csomagtartójáról lecsatolt táskákban. Nem találok a holnapi váltóruhát. Egyetlen mozdulattal kiborítok mindent a padlóra. Ezzel megszűnik az otthon összeállított lista, mit hol találok a rekeszekben. Biciklis barátom a szomszéd szobában alszik. Én az ágyon fekvé bámulok ki a sötétbe. A távoli lidérces lángnyelvek álomba ringatnak.

*

Kintről kopogó léptek az utcaköveken. A gázlámpák alatt megtermett alak imbolyog. Komor pofaszakállas arcát nem ismerem. Befordul az első kapualjba. Kis idő múlva az egyik harmadik emeleti ablakfüggöny mögött világosság támad. A férfi lúdtollat hegyez a hatalmas íróasztalnál. A dolgozószobában biedermeier bútorok. A szekrények a házigazdához hasonlóan zömökök, nagy testűek. A sima homlokzat alatti párkányukon szétszórt ételmaradék. A padlón sorakozó borospalackok viszont katonás rendben várják a másnapi takarítást. A sokfiókos sifonér mellett ülő Adalbert Stifter komoran mered a papírra. A sorok szaporodásával arcvonásai egyre lágyabbak lesznek. Az ifjúság saját korlátlanságát és a jövő végtelenségét látja a költészetben, ez pedig eltakarja a fogyatékoságokat, és pótolja a hiányt. Azt költi bele a műalkotásba, amit saját szívében él át. Ezért jelentősen különböző művek egyformán képesek magukkal ragadni az ifjúságot, s hogy fiatalon a legvégső nagyság termékeit sem tudjuk megérteni, ha azok nem az ifjúság virágzásának tükröződései.

*

A kerékpáros túra után évek múlva találkozom a szöveggel. A leeresztett redőnyű nappaliban a ventilátor óvatos örvényébe merülök. Kinn kitartó kánikula tombol. Szentkuthy Miklós *Frivolitások és hitvallások* című vaskos önéletrajzi könyve a kezemben. Komótosan haladok a mondatfolyamok áradásával. Néha fennakadok a számomra ismeretlen zátonyokon. Ezek egyike *A Der Nachsommer*, amit Halász Gábor ajánlott a betűre örökké éhes Prae szerzőjének. Németül olvasták, magyar fordítás majd csak a harmadik évezred tizenegyedik évében készül el. Nyárutó, mint a nagy kaland indulásakor. A súlyos biciklistáskákkal terhelt gépeket hajnalban taszigáljuk fel a nemzetközi gyorsvonatra. A cél a Donauradweg-Passau bis Wien – Rajka útvonal teljesítése.

*

A Westbahnhofra érkezik a szerelvény. A zürichi gyorsal tovább Welsbe, ott újabb átszállás Passaubá. Magyarországon nem vásárolható osztrák biciklijegy. A vasúti pénztárnál most fogyott el. Toporgunk a kerékpárokkal a peronon. A tandemmel érkező magyar ifjú pár nőtagja németül gyözködi a vasutast. Ha lekésik a svájci csatlakozást, csak két nap múlva lesz vonatuk a franciaországi Carcassonne-ba. A poggyászkocsi rezzenéstelenül ismételteti: ha marad hely. A hosszú hajú lány arcán némán folynak a könnyek. A barátja felhős kedvvel támaszkodik a tandemre. Hirtelen messzire kerül tőlük Európa legszebb középkori vára, amit a frankok a 12. században építettek. Szent Lajos és Merész Fülöp erősítette meg bevehetetlen erőddé. Szép Fülöp idején a harcokban megrongálódott román templomot gótikus katedrálissá építették át. A településről az Aude folyó boltíves hídjá vezet a vár kapujáig.

*

A Dreiflüssestadt egyszerűen szép. Az Ilz folyón kajakosok edzenek az alagút után, mielőtt torkolata elérné a Dunát. Az Inn hiába bővebb áradású, mégis a Duna viszi tovább a vizét. Szállásunk nyitott ablakán beáramlik a folyó hűvös légáramlata. Mégis éberen alszunk. A jochensteini vízerőműig a bajor erdő természetvédelmi területén nyomjuk a pedált. A műszaki létesítmény a bánhidai erőmű régi gépházára emlékeztet. Kerámiakockás padozatba süllyesztett, színesre festett turbinák, az alsó szinten szivattyúk, tolózárak, fenn a nyugodt és izgága mutatók a műszerfalban. Apámon tiszta, fakókék munkásruha, jókedvűen nevet rám. A kezében gyapotcsomóval az olajfoltokat törölgeti. Nyaralni visz minket az üzemudvarról a kisbusz. Anyám vajjas kenyeret csomagolt tízóaira, a két karj között vékonyra szelt zöldpaprikával. Sátorban fogunk aludni a gyári üdülő kertjében. Még soha nem láttam a Balatont. Az erőmű hűtőtávjában fürdünk nyaranta, amit mindenki Centrálénak hív. Nyugati csücskében zsilipeken zubog át a felesleges víz, ezzel táplálja a Dunáig kanyargó patakot. Most évtizedekkel később a folyam felső szakaszán újra olyan izgatott szabadságot érzek, mint a gyerekkori nyaraláskor.

*

A hegyek közé szorított keskeny folyóvölgyet az aschachi vízi erőmű zárja, innen kiszélesedik a Duna. Már a kilométerek és a kormányra rögzített sebességmérő rabjai vagyunk. Az enyhe ellenszélben szóltanul tekerjük a pedálokat. Az ottensheimi vízi erőmű gátján kelünk át a túlsó partra. A felduzzasztott folyam a betonmonstrum gyomrában óriási robajjal pörgeti a turbinalapátokat. A zsilipkamrák riasztó mélységei üresen ásítanak. A túlsó oldalon a mesterségesen kialakított holtágban evezőspálya. A nagy melegben mozdulatlan víztükröt két-három kajak karcolja. A naplementével érjük el Linzet. Elgyötörtén pedálozunk Steyregg moteljéig.

*

A bicikliút rövid szárazföldi kitérő után Mauthausennél tér vissza a Dunához. Az épületek a középkorból eredő múltat idézik. Az üzletekben és kávéházakban hétköznapi forgalom. A nyári verőfényben nem létező sötét felhőként mégis ránk vetül a hajdani megsemmisítő tábor árnyéka. Az embertelenség korának legkisebb lágerét kényszerítették az itt élőkre. Mit jelent ez a szó, hogy legkisebb? Szabad-e kimondani ott, ahol százezernél több embernek vették el az életét. „Abból, amit azután elmondtak, lényegében annyit vettem ki, hogy 'a gyászír valódiságában, sajnos, nem kételkedhetünk', mivel ez 'volt bajtársak tanúságán alapszik', akik szerint apám 'rövid szenvedés után hunyt el', egy 'németországi táborban', amely azonban tulajdonképp ausztriai területen fekszik, no... hogy is hívják... ejnye, s mondtam: – Mauthausen – Mauthausen! – örvendtek meg arra, majd komorodtak el ismét: – Igen, úgy van.” – Kertész Imre írja ezt a *Sorstalanság*ban.

*

A táskákat lepakoljuk a csomagtartóról. A legkisebb fogaskerékre váltunk a biciklin. Kiacasztjuk a fékpofákat, kinyitjuk a villánál a gyorsárat. Kicsit hátra húzzuk a váltót, így a bicikliláncot könnyen leszedjük. Kezeink reménytelenül olajosak lesznek. Kicsúsztatjuk a kereket a vázból. Az egyik gumileszedőt becsúsztatjuk a felni és a külső gumi pereme közé. A másik gumileszedővel kis lépésekben átemeljük a gumi peremét a felni oldalán. Egy idő után könnyedén végig tudjuk húzni körbe a szerszámot. Jön a következő perem is, ugyanebben az irányban. A külsőt kívül-belül átnézzük, a régi helyett jöhet az új belső. Fújunk bele egy kis levegőt, hogy legyen tartása. Beillesztjük a külsőbe, majd a szelepnél kezdve helyére pattintjuk. Visszaállítjuk az eredeti állapotot. Az otthon

gyakorolt limitidőn belül vagyunk. Tekerünk tovább.

*

Az ipartelepek elhagyott útjain közelítünk a melki apátságához. A túránk során látott legnagyobb látszó vízi erőmű zárja le a láthatárt. Közben elborul az ég. Sötét viharfelhők követnek minket. Menekülünk a nyári zivatar elől. Fedél alá kell húzódnunk minél előbb. Nem találunk szállást. Irány a híd, a másik parton kell szerencsét próbálnunk. A meredek szerpentinén három emelet magasba toljuk a bringákat. Megérkezik a vihar előszele. A legnagyobb áttétellel teperünk, alattunk irdatlan mélység. Az erősödő szellőkésekben kódorgunk Emmersdorf kihalt utcáin. Végre találunk kiadó szobát az egyik házban. A tárolóba tesszük a kerékpárokat. A csomagokkal föltrappolunk az emeletre. Ekkor szakad le az ég. Izzadtan, porosan hátra vágjuk magunkat az ágyon. Megkönnyebbülten hallgatjuk a szemközti istállóból a tehének ijedt bőgését.

*

Másnap ismét váratlanul érkező zivatarfelhők noszogatnak az úton. Gyorsan érünk Kremsbe. Elővigyázatosságból menedéket keresünk a városkapu boltíve alatt. Közel egy órát várakozunk, hogy elálljon a nyári zivatar. A Steiner Tor szűk átjárójából mintha kamerán keresztül néznénk az esőverte, üres korzót. A megemelt híd után hurokkanyar fordít minket Tulln felé. A Duna gátján haladunk az altenvörthi vízi erőműig. A legnagyobb teljesítményű ilyen osztrák létesítmény. A Duna medrét is átrendezték az építések. Miközben morfondírozunk a vízi erőművek hasznáról, káros környezeti hatásairól, elérjük a zwentendorfi atomerőművet. Népszavazás akadályozta meg az üzembe helyezést. A hetvenes években 5,2 milliárd schillingbe került a beruházás. A száztíz méter magas kémény így lett a sikeres tiltakozás felkiáltójele. Az ellenzők az elhasznált nukleáris fűtőanyag elhelyezésének megoldatlanságára hívták fel a figyelmet. A kész erőművet a tulajdonos cégek csendesen leszerelték. A reaktor alkatrészeit az azonos tervek alapján épült németországi erőművekbe építették. Az alsó-ausztriai energiaszolgáltató vállalat a kétezres évek közepén vásárolta meg az erőművet. Ezer napelemet helyeztek el az udvaron és az épületek homlokzatán. Elkezdődött a környezetbarát energia betáplálása az osztrák elektromos hálózatba.

*

Tullnban a Marcus Aurel téri középiskolai kollégium tornaöltöző szagú szobájában hajtjuk álomra fejünket. Megérkezéskor a bicikliket az udvaron lemezekből összecsavazott ideiglenes raktárba toljuk. Szívet melengető látvány az ott sorakozó százötven-kétszáz színes, jobbnál jobb kerékpár. A Duna-parton megnézzük a Nibelungkutatót. A feliratból kisilabizáljuk, hogy köze van Attila hun fejedelemhez. Sötétben ballagunk a kihalt utcákon. Előttünk az ifjú Egon Schiele árnyéka imbolyog. A tévék kékes fényei villognak a redőnyök mögül. A biciklisták kimerülten szuszognak a diákszállás emeletes ágyain. Nem hallják, ahogy az európai keresztény seregek átkelnek a folyón, hogy felszabadítsák a török ostrom alól Bécsset. A kéttornyú templom anyakönyvét az 1683-as évszámnál hajtja ki a plébános.

*

Hűvös a reggel, amikor rákanyarodunk a bécsi kerékpárútra. A Duna egy újabb vízi erőmű miatt szinte tóhoz hasonlít. A greifensteini házak fölött a küzdelmes történelmi idők jelképe a vár. Klosterneuburnnál már célegyenesben vagyunk. Az Ágoston-rendi apátság Mátyás király idején magyar kézen is volt. A bécsi külső kerületek utcáin kékre festett biciklisávok védenek minket az autósoktól. Telepek, raktárak, kikötők váltják egymást. Vasúti vágányok fölött kelünk át, magabiztos olaszok szélárnyékában érünk be a Duna-csatorna melletti Uránia csillagvizsgálóig. Nem követjük őket a Ringre, így nem látjuk a Klimt múzeumot sem. Klimt nemcsak a szecesszió nagymestere, de Egon Schiele atyai jó barátja is volt. Nagy nehezen kijutunk a Práterhez. A büfés hölgy szlováknak néz bennünket. Kalandos ösvények vezetnek a szélesebb aszfaltozott útra. A bécsiek itt bicikliznek, görkorcsolyáznak, futnak és sétáltatják a kutyáikat. Szűk szerpentinén jutunk fel a Duna-híd alá függesztett kerékpáros hídra. Szinte a levegőbe lógva tekerünk át a túlsó partra. Fejünk felett dübörög a zsúfolt közúti forgalom.

*

A Bad Deutsch-Altenburg-i szürreális szálláson csak mi vagyunk vendégek. Jóval éjfél után kopogó menetelést hallok. Találgatás közben visszazuhanok az álomba. A hainburgi hídon nyomom a pedált. A vízi erőművek miatti folyamszabályozás eredményeként kisebb felhőkarcoló magasságából nézek a mélybe. Az acél és feszített vasbeton építmény végtelen hosszúságúnak tűnik. A nyílegyenes bicikliút korlátja csípőmagasságban van. A másik felén erős fémháló zárja el az átjárást a közúti forgalomba. Egyre jobban elhatalmasodik az érzés, hogy soha nem érek át a túoldalra. A magaslaton lévő hainburgi vár és a szürke betonút között ugrál a tekintetem. Izzadtan ébredek. A szobában az esti rendetlenség. Szerteszét a ruhák, kulacsok, csokoládék, trikók. Még tart az éjszaka.

*

A sötétben lovak patái csattognak. A közeli lovasság táborához igyekezhet a kései járőr a kihalt korzón. Közömbös arccal kerülgetik a nagyméretű cserepekben kihelyezett virágzó leandereket. A lovasok az itt állomásozó Apollinaris légió castruma mellett kaptak helyet. A Classis Flavia Pannonica dunai flotta első hajórajja az előző napon kötött ki a folyóparton. A katonai tábortól nyugatra felépült városban nyugalom honol. A hegytetőn Jupiter-szentély. A Borostyánút-menti településen császárkonferenciát is tartanak. Az uralkodók megegyeznek a birodalom négyfelé osztásáról. Még nem láthatják a negyedik századi barbár hadakat. Támadásaik döntik romlásba felső Pannónia fővárosát. Sokáig csak azok találkoznak Carnuntum nevével, akik kézbe veszik Marcus Aurelius *Elmélkedések* című művét. Második könyvét itt jegyezte fel a germán háborúk idején.

*

Gondold meg, mióta tétovázol már, hányszor kaptál az istenektől haladékot, s nem használod ki! Egyszer már rá kell eszmélned, hogy milyen az a világregd, amelynek része, vagy milyen az a világot kormányzó elv, amelynek kisugárzása vagy, s hogy kimért az időd, és ha kedélyed derítésére nem használod fel, elszalad, s nincs több lehetőség. Minden órában szigorúan tedd fel, hogy mindenkori ügyeidben római és férfi módjára pontosságra törekvő, mesterkéletlen méltósággal jársz el, s hogy minden más elfogultságtól megszabadítod magad. Ezt eléred, ha minden tettetted úgy intézed, mintha az volna az életben az utolsó: minden léhaság, józan megfontolástól elvonatkozott szenvedélyesség, képmutatás, önzés, sors elleni zúgolódás nélkül. Látod-e, milyen kevés kell ahhoz, hogy boldog, szinte az istenekéhez méltó életet élhessünk! Mert aki ezt betartja, attól az istenek sem kívánnak többet. Hánynak-vetnek a külső események? Találj már rá időt, hogy valami jót tanulj, s szüntesd be az ide-oda kapkodást. De vigyázz, nehogy valami más tévelygésbe bonyolódj! Mert balgák azok, kik sűrögve-forogva belefáradnak az életbe, s nincs határozott céljuk, ami felé minden törekvésüket és egész eszmevilágukat irányítanák.

*

Keservesen tapasztaljuk meg, hogy kiváló helyre telepítették a környezetbarát energiát termelő szélérőműveket. A borult égbolt alatt éles ellenszélben igyekszünk előre. A kihalt táj keskeny betonútjának párhuzamosa elvész a távolban. A síkságon a szélkerekek suhogása erősíti fel a csöndet. Két magányos biciklis éri el Németjárfalut, Deutsch Jahrndorfot, Nemecké Jarovcét a magyar–osztrák–szlovák hármashatáron. A nyeregből egy pillantást

vetünk az elhagyott osztrák határőr laktanyára. A dupla szögesdrótkerítés, a taposóaknák, az elektronikus jelzőrendszer helyén kukoricaföldek. A földúton szembejövő második traktor már magyar rendszámú. Felkapaszkodunk az autópálya felett átívelő hídra. Csepergő esőben Rajka utcáin. Az öt nap alatt 450 kilométert tettünk meg. Betoljuk a bicikliket a vasútállomásra. Várjuk a vonatot.

kép | Xiaomeng Zhao, lensculture.com

Ráírás: [Fecske Csaba](#) | [Mintha bármi mást tehetnénk](#)

A temetésen nem sírtam.

Néztem a rózsával díszített kis koporsót,
hallgattam a papot,
figyeltem, hogyan mozgatja a szél
a környező fák levelét.

Aznap éjjel elöntött a vér.
Az ágyneműt reggel lecseréltem,
de két hét múlva megismétlődött,
s aztán újra és újra,
kíméletlen rendszerességgel,
több mint féléven át.

A hajam marokszámra szedtem a fürdőkádból –
nem tudtam, hogy ilyen sok volt.
Reggelente hajszálok a párnámon,
délben a levesben.

A baleset utáni hetekben sokan látogattak.
A nők a vállamon zokogtak.
Eleinte velük sírtam, aztán
megharagudtam rájuk.
Csak ültem mogorván, szótlánul, várva,
hogy befejezzék.

Nem tudtam, mit kezdjek magammal.

Jó ideig jártam feketében,
valami torz megfelelési kényszer miatt,
bár tudtam: fölösleges.

Egy-két évig virágokat vittem a temetőbe,
hetente többször. Gyertyákat gyújtottam.
Most már csak akkor megyek, ha muszáj.

Túlóráztam, hogy gyorsabban teljen az idő,
és állandóan vártam.
Mire? Ma már tudom: nem a csodára,
csak a napra, amikor nem fáj
annyira.

Anyám tavaly ment el,
nem bírta elviselni,
hogy nem nagymama többé.

Elköltöztünk.

A szomszédok itt nem tudják.
A szememet továbbra is bántja a fény,
ezért télen is napszemüveget hordok.
Új barátaim azt mondják: jól áll.

Ráírás: [Horgas Béla](#) | [Semmiség](#)

Tegnap fogat mostam, ma a ruhám.
Beosztom az életet. Fél kockacukor,
negyed kávé, egész nap. Cigi néhány
szál, kezem füstölög, reggeltől estig
ereszkedem – végül eltűnök.
Semmiség ez is, az éjszaka rejt el,
meg a ház, hogy aludni térnek
mások. Én nyitott szívvel alszom,
mint izzó vasak fölött a kalapácsok.

kép | [Ansel Edwards, flickr.com](#)

Nyőgér Róbert AJTÓNÁLLÓ

 ligetmuhely.com/nyoger-robot-ajtonallo/

Ráírás: [Röhrig Géza | Eskü](#)

úton vagyok bár aludnék
a szemhunyásnyi kis jutalmat
úgy kell összekuporgatnom éjszakánként
kapualjban hidak alatt
alszom mint lelketlen tavakon
a lék

nincs barát vagy rokon
kinél elidőzhetnék

csattog az ökörszem
a bozótban azt hittem a bársonyfüggöny
redőivel együtt én is megöregszem
de kis fészkeből a halálnak
orvul kiszipolyoztam a fiókákat

*ki áll ott?
így nem léphetsz be porold le
magad porold le a kabátod*

egész más volt még nem a pirkadat
tunkolták a kenyeret a palotában és szájuk
szélén patakokban folyt a marhaszaft
felderengett mégis a homályból hogy
ajtónálló voltam egy helytartó alatt

*ki megy itt édesapám?
játssz csak tovább ne nézz oda kisfiam
de eltűnnek a kavicsok a levegőben
hiába próbáltam kapózni a homokban*

felmentem a magaslatra kerestem ami megmaradt
menj utadra! mit késlekedsz?!
de kapcarongynak valót találtam csak koponya helyett
hát nem engedsz megpihennem?!
jókora botot faragtam
én elmegyek te itt maradsz
hogyan azzal támasszam meg magam
és itt járkálok azóta
köztetek

kép | DenisDenis, flickr.com

Locker Dávid EZREDFORDULÓS TEREPSZEMLE

 ligetmuhely.com/locker-david-ezredfordulos-terepszemle/

Ráírás: [Fecske Csaba | Terepszemle](#)

Az egykor puccos kávéházba
kínai üzlet költözött.
Így kezdődtek a kétezres évek,
melyek hiába fájnak,
még eltartanak
egy darabig.

Az udvarok helyén
lakótepelet emeltek.
Egy elegáns bérpalota,
megkövült
arisztokrata magamutogatás,
szintén eltűnik.
Nem durván.
Elegánsan,
ahogy a helyhez illik.
Szép lassan hullik darabjaira.

Különválík a mész
és a téglá,
és visszatér a földbe.
Közben némán áll
a tábla,
mint elaltatott
lelkiismeret:
„Vigyázat, omlásveszély”.

Mellette barokk épület.
Alatta kocsmá.
Részegen botorkál ki
két tizenéves,
beszisszannak a
sikátorba,
ujjak a szoknya alá.
Mindenhol csak
az a kurva elmúlás.
Letűnt korszakok
bukott rendszerek,
meghalt világok
itt maradt
emlékei.
Haldoklik itt minden.
Azt hiszem,
rossz korba születtem.

kép | Max Boschini, flickr.com

Németh Bálint A SEMMI BŐRE

 ligetmuhely.com/nemeth-balint-a-semmi-bore/

A tébolyult akácba vésett feliratról tudnom kellett volna: már jártam itt, ebben az idegen erdőben. Csakhogy nem ismertem fel a kézírást a fa kérgén: szanaszét karcolt bőr, a bőrön végigfutó ingerek, a bizsergések és viszketések minden elképzelhető kombinációja. A test nevetséges kifogásai az elalvás ellen, ahogy nem állnak össze érveléssé.

Akár egy vers idegen betűi a papíron, egy elfojtás egybefüggő, hősiesség határa, de nem tudom kiolvasni, mi van mögötte, milyen ajándékot tartogat a túloldal. Ügyetlen morajlást hallok, talán egy gyomor tanul újra korogni, amelynek eddig megtiltották, hogy éhes legyen. Netán egy erdő kínos önvizsgálata zajlik: akár felbolydult hangyaboly, vagy az immunrendszer, keresi az idegen testet, hogy kivesse magából, mint a szálkát.

Vagy az akácot, amelyhez hasonlítani akartam, hogy észrevétlen maradjak, de hiába próbáltam levetkőzni az összes gátlást: elakadtak a test határán. Mint üres pénzérme két oldala, csak ugyanolyan lettem, de nem ugyanaz. Üres fej, üres írás: vajon hány bőrt lehet lehúzni még a semmiről? És a leleplezés

végül, ahogy egy elfelejtett lapszéli jegyzetre bukkanunk – mert csakugyan voltam itt korábban, idegen vers idegen erdejében ennél a fánál álltam, és a kéregbe véstem a feliratot, hogy el ne felejtsem: „ITT JÁRTAM”.

kép | javier bueno, flickr.com

Mészáros Blanka PUSZTULÁSUNK

 ligetmuhely.com/meszaros-blanka-pusztulasunk/

Hajnali öt óra volt, odakint még sötét és hideg, és Cseri Endre, negyvenöt éves régiségkereskedő fejfájással ébredt. Fordult egyet az öreg tölgyfaágyban – három évvel ezelőtt szerezte nevetséges áron egy régiségpiacon –, aztán felült, és mint minden reggel, kibotorkált a konyhába, hogy elkészítse reggeli kávéját. Még félálomban fogai közé szorított egy cigarettát, meggyújtotta; a kicsi panellakás minden szegletében érezni lehetett a füst illatát, ami így hajnali öt óra tájban különösen mérgezőnek hatott, jólesően mérgezőnek. Cseri Endre régiségkereskedő ezt amolyan elégtételnek szánta; mióta a felesége elhagyta, mindig bent cigarettázott a lakásban, a hamut a földre szórta, aztán besöpörte a bútorok meg a szőnyeg alá.

Míg a víz felforrt, Cseri Endre elszívta a cigarettáját, aztán kiállt az erkélyre, és figyelte a hajnalban igencsak lassan folydogáló életet. Néhány autó ment el, mind a belváros felé tartott, és mindegyik ráérősen olvadt bele a kora tavaszi hajnalba. Az erkélyen álldogáló régiségkereskedőt megnyugtatta a látvány, rágyújtott hát még egy cigarettára, és pár percig még szemlélte a külvárosi, lassú hajnalt.

A feje hasogatott. Előző este kicsit később aludt el a szokásosnál; a feleségén gondolkozott meg a gyerekein. Felkelt az ágyból, átsétált a másik szobába, ami most majdnem üresen állt; egy nagy tükör volt csak a falon, meg két polc a sarokban, rajtuk egy-két hátrahagyott játék. Kicsi szoba volt, de visszhangzott az ürességtől, és a függönytelen ablakon beszűrődő holdfény kísértetiessé varázsolta.

csak a romok

A felesége három hónappal ezelőtt hagyta el. Nem egy jobb élet reményében, nem más férfiért, egyszerűen csak azért, mert a házasságuk romokban hevert, olyannyira, hogy tulajdonképpen már nem is volt, csak a romok. Elment, és magával vitte a gyerekeket, mert a gyerekeknek az anyjuknál a helyük – Cseri Endre pedig egyedül maradt.

„Ha legalább más férfiért hagyott volna el” – gondolhatta volna Cseri Endre, de nem gondolt semmi ilyesmit. Megfürdözött önnön nyomorúságában, aztán visszamászott a tölgyfaágyba, és nagy nehezen elaludt.

Másnap reggel ennek tulajdonította a fejfájást.

– Majd elmúlik – mondta félhangosan, nem tudta, hogy csak a végtelenül magányos emberek beszélnek önmagukhoz, és míg levánszorgott a lépcsőkön, elszívott még egy cigarettát.

Odakint már szinte teljesen világos volt. Beült az autójába, bekapcsolta a rádiót, de valahogy semmiféle zene nem esett jól ma reggel. A zajok, a hangok hányingert okoztak, mégsem kapcsolta ki a rádiót, inkább meggyújtott még egy cigarettát, és a piros lámpáknál kipöckölte a hamut az ablakon.

Fél hét is elmúlt, mire beért a munkahelyére. Ezen még ő maga is meglepődött, hiszen általában már reggel hatkor bent ült a hűvös, ablaktalan irodában, ami a hatalmas, régiségekkel telerakott teremből nyílt. Zakója zsebéből előkotorta a kulcsot, és kinyitotta a szobája ajtaját.

A feje egyre jobban zúgott. Kicsit szédült is, de megpróbált nem foglalkozni vele. Megkapaszkodott a kilincsből, és benyitott az aprócska helyiségbe, amit nem díszített régiség, csak a gyerekei képe a falon.

A székében ült valaki. Valaki, aki magas, nagydarab ember volt, de egészen összegörnyedt, úgyhogy kicsinek látszott, összetörtnek. Ormótlan kezével eltakarta az arcát.

Cseri Endrének annyira fájt a feje, hogy meglepődni sem tudott igazán. Elhaló hangon kérdezte:

– Elnézést, maga kicsoda?

A férfi nem válaszolt. Helyette Cseri Endrére emelte meggyötört tekintetét, és a régiségkereskedő akkor meglepődött. A fejére szorította kezét, akárcsak az imént az idegen; az idegen, akinek az arca, a tekintete, az egész teste megszólalásig hasonlított Cseri Endrére – mondhatni ugyanolyan volt.

– Hova siet ennyire, Cseri? – hallotta a főnök hangját valahonnan a távolból, amikor, amilyen gyorsan csak tudott, kiszaladt az épületből.

– Hazamegyek, pihennem kell, pihennem kell – hajtogatta, de csak mintegy magának. Beült az autójába, becsapta az ajtót, és kapkodva kereste a kulcsot. – Pihennem kell – ismételte, és gyorsan elhajtott.

Az egyik kanyarnál oldalra nézett. A hasonmása, akit az imént az irodában látott, ott ült mellette.

Lefékezett, és lihegve a férfira nézett.

– Hogy kerül ide? – kérdezte remegő hangon.

A férfi nevetett, Cseri Endre nevetésével.

– *Te* hogy kerülsz ide? – szólt Cseri Endre hangján; nem is kérdezte, mondta.

– Ki vagy te? – Cseri Endre feje elviselhetetlenül zúgott.

– Kik vagyunk mi? – helyesbített a férfi. – Én vagyok a társaságod, te magányos, magányos ember. Mi vagyunk egymás társasága.

Cseri Endre rálépett a gázpedálra. Nem akart válaszolni, de a másik duruzsolt tovább a fülébe.

– Csak le kell pihennem – mondta Cseri Endre.

És a férfi nem szólt többet.

Otthon Cseri Endre bemászott az öreg tölgyfaágyba. A kínzó fejfájás alábbhagyott kicsit, és a régiségkereskedő rögtön elaludt. Valamikor estefelé ébredt, a feje már nem fájt, de furcsán zúgott. A konyhából vacsora illata szűrődött ki, a másik szobából gyerekzsivaj.

A felesége lépett be. Mosolygott és teát hozott Cseri Endrének. A férfi kimászott az ágyból, zavartan átölelte a

felesége derekát, és átsétáltak a gyerekekhez, akik játszottak, és tudomást sem vettek a szüleikről.

Cseri Endre nem ült le játszani. Az ajtóból nézte őket, aztán kiment az erkélyre, és meggyújtott egy cigarettát.

A hamu az egyik növény leveleire esett. Azonnal befeketedtek, elszáradtak.

Kinyílt az erkélyajtó.

– Nézd, szívem – mondta Cseri Endre búnbánó hangon –, elpusztult ez a növény.

De az ajtóban nem a felesége állt.

– Ez nem a növény pusztulása – hallotta Cseri Endre a saját hangját –, ez a *mi* pusztulásunk.

Hátrafordult. Saját magával nézett farkaszemet. A gyerekzsivaj megszűnt, a konyhából kiszűrődő ebéd illata cigarettaszaggá lett. A két férfi néhány lépést tett egymás felé, aztán eltűntek a füstben. Cseri Endre, negyvenöt éves régiségkereskedő a teraszon térdelt egyedül; a feje zúgott és fájt, és hangokkal volt tele. Bent, az üres lakásban pissenés se hallatszott.

kép | Roberto Greco, lensculture.com

Rigó Kata MIELŐTT

 ligetmuhely.com/mielott/

a történet színigaz és átlátható

ha mondjuk a felhők széléről zoomolok mint a B24-es Liberátorok
a sztori pontosan ott robban ahol akarom

holott az a robbanás teljes volt nélkülem is

vagy odalenn a mit sem sejtő
kispolgári ház kertjéből indulva
sapkába tűzött kamerával surranok
az egynézetű történelem pályáján a bomba becsapódási ideje felé

vagy egy kerítés mellett álldogáló kíváncsi szomszédasszony
szálkás szélű keskeny képkeretéből nézek át abba a kertbe
miközben odafenn fokozatosan csökken a repülési magasság
de a moraj még nem hallható

és a célkeresztbe véletlen se kerül piros tetőcserép
kizöldült almafa virágzó gólyaorr pipacs és szarkaláb
se fiatal nő
telekhatáron innen semmiképp

mert úgy esett
bomba a kerítés túlsó oldalára
hogy szegény boriska
nem lett a nagymamája senkinek
úgy esett

vagy úgy volt megírva
mint most ezek a sorok
klaviatúrán keresgélő ujjakkal
monitorra szegezett tekintettel
vakon nyúlálva az odakészített kolbászos szendvics után
miközben az asztal alól felcsapott fülekkel
kutya figyel felfelé

felcsapott fülekkel
remegő orrcimpám mögül fürkészem
mi itt a szándék

és lábánál maradok
mindegy hogy fejem felett
okos ujjakkal min kopogtat

a história középpontja úgyis
csak az a szórakozottan idenyújtott kolbászkarika
vagy annak hiánya lehet

kép | fortepan.hu

Kókai János HEGYEK MARADÉKA

 ligetmuhely.com/hegyek-maradeka/

Elbontották az újságosbódét.
Néhány darabja, lavina utáni törmelék a talajon hever.
Hegy, ami évezredek eróziója során dombbá szelídül,
majd elszórt kövek halmazává.
Tépett napilapok bújnak meg közöttük.
Rajtuk a dátumok, kivágott fák évgyűrűi: nem gyűrűznek tovább.
Az emlékezet fossziliái.

Őrzik az „özönvíz” pillanatát.
Egy gyerekcsapat gondtalanul játszani kezd a rombolással.
Saját akaratukhoz igazítják a természetet.
Inkább elsétálok.
Persze megőrizhetnék pár üvegdarabot,
a könyöklő egy-egy részletét, bármit,
ahogy kirándulásokon színes köveket gyűjtünk,
de csak a menekülésre gondolok,
nehogy egy újabb omlás engem is elérjen.
Mert mi maradna belőlem?
Találnának-e szórakozásra valót,
furcsa alakú elme-ásványokat,
vagy csak keresztülsétálnának rajtam, kietlen lankán,
hogy mielőbb egy lelőhelyhez érjenek?

kép | Nagy Gábor: Tájmetszet III., 2015.

Kiss Dániel TŐLEM MAGAMNAK

 ligetmuhely.com/kiss-daniel-tolem-magamnak/

olyan most írni
mint betonra hugyozni
saját lábamra csapódik
vissza
a pisa

a szavak habzanak
a számban
és a papír
mint manírt
köpi arcomba
vissza

bűzlök
olcsó gondolataimtól
rettegek
sorsom tollvonalaitól
és lelkem
kifaraghatatlan
barackmag
hiányzom magamnak

mint gyerekeknek az anyjuk
mint gomboknak a gomblyuk

vissza kéne varrjam magamhoz
az éneket
szentül áztatni
a selfemet az egómmal
mint tojást a spenóttal
együtt tálalni

olyan most írni
a balsorsról a halál könnyeit
mint lenyalni
arcomról a saját könnyeim
sósabb
mint a sósav
a pofám
profán
és citromos
hát ildomos
egy tequilát
innom most

kép | Julia Kraijer, lensculture.com

Boda Magdolna lekvár a vajás kenyérbe

 ligetmuhely.com/boda-magdolna-lekvar-a-vajas-kenyerbe/

bokámnál kiégett fűcsomók

ülök a ház előtti padon
vagy csak gondolom

holnap összekötözöm a retket
és a zöldhagymát
kifejtetem a borsót
vízzel töltött dunsztosüvegbe
gyűjtöm a krumplibogarakat
kítakarítom a tyúkólat
fölsöpröm az udvart
és számolom a napokat
figyelem mikor jönnek értem

csend most olyan mint a kút
fedetlen
arcom tükörképe nem válaszol
de látom a vízen
a fönny szálló repülőt
átlóvi csíknnyállal az eperfa ágait

minden bennem volt már régen
a boldogság és bánat is
csak folyton egymásba kenődtek
mint lekvár a vajjas kenyérbe

holnap is itt ülök
a ház előtti padon
tudom

és nézem ezt a száraz fűcsomót

kép | [mifl68, flickr.com](#)

Varga Zoltán Zsolt HIDEGBÉKE

 ligetmuhely.com/varga-zoltan-zsolt-hidegbeke/

Ülök a fotelben, kezemben poháryni finn vodka, nézem és hallgatom a tengert. Mögöttem villog, duruzsol a tévé, ezt a békés monotóniát csak a sirályok csúf vijjogása sebezi fel.

Egy éve vonultam nyugdíjba, negyvenöt évesen. A feleségem úgy tudja, hogy a főnökség felajánlotta a fizetésem nyolcvanöt százalékát, ha átadom a helyem egy fiatal szakembernek. Még ma sem mondhatom el neki, hogy nem egy ezüstacél kereskedelmi cég marketing menedzsereként dolgoztam, hanem az elhárítás elemzője voltam. Ezért a korai nyugállomány. Nem beszélhetek a bankszámlámon őrzött hatalmas összegről, ami a valódi és a neki havonta átutalt fizetésem különbözetéből képződött két évtized alatt. Ha most hirtelen meghalnék... De akkor legalább nem kellene magyarázkodnom.

nem akarok tudni semmit

Milyen modortalan vagyok, még be sem mutatkoztam. A nevem Henk Van Verharen. Legalábbis ez áll az útlevelemben. Az viszont kétségtelen, hogy a hollandiai Zandvoortban élek. A magam részéről egyszer s mindenkorra lezártam a hidegháborút. Nem olvasok újságot, nem hallgatom a híreket. Nem akarok tudni semmit a világpolitikáról.

Délután három felé jár az idő, várom a nejem, aki majd csak hatra ér haza a munkából. Nem lenne szükségünk a fizetésére, de, mint mondtam, ezt nem tudhatja. Ülök a fotelben, nézem az ólomszürke tengert. Alig válik el az ólomszürke égtől. A tenger morajlásának ütemére ülepítem a múltamat, a három életemet, a titkosügynököt, a családapait és a kitaláltat. Kis kortyokban nyelem rá a vodkát.

A házasságom tulajdonképpen munkaköri kötelezettségnek számított. Egy magányos ügynök feltűnőbb, mint egy családos. Egyedülálló ügynökből csakis bérgyilkost képeznek, én pedig nem akartam ölni. A feleségem jó pár évvel idősebb nálam, engem, mint utolsó esélyt ragadott meg a családalapításra. Sikerült elhitetnem vele, hogy így történt. Egy fiúval és egy lánnyal ajándékozott meg, ma már mindketten egyetemisták Amszterdamban.

Jól kijövünk a nejemmel, keveset kérdez a munkámról. Ennek ellenére létre kellett hoznom a fedősztorimat, a hétköznapijaimat az ezüstacél kereskedelmi cégnél. Megalkottam karaktereket, főnököket, munkatársakat, vevőket, kitaláltam vállalati intrikákat, sikkasztásokat és szerelmi románcokat. Szokásommá vált, hogy négy óra felé félretereszem a munkát, és egy jegyzetlapra gyorsírással felvázolom az aznapi folytatást. Ezeket a jegyzeteket aztán

havonta ledaráltam az iratmegsemmisítőben. Egy folytatásos regényt írtam húsz éven át, aminek magam voltam a főszereplője, legalábbis a narrátora.

igazi mizantróp

A feleségem eleinte furcsállotta, hogy nincsenek céges bulik, ahol megismerkedhetne a főnökeimmel és munkatársaimmal, de azzal magyaráztam, hogy a tulaj igazi mizantróp, aki nem szorgalmazza a munkaidőn túli együttléteket. Cserébe mindenféle vásárlási kedvezményekre jogosító kártyákat juttat az erre érdemes dolgozóknak. Feleségemet leszerelték a bónuszok, amiket persze én szereztem be. Mondom, jól megvagyunk az asszonnyal. Egyikünk sem vár többet a másiktól, mint amennyit az adni tud.

A gyerekeim viszont kicsi koruktól érzékelték idegenségemet. Sohasem tudtam olyan közel kerülni hozzájuk, mint az anyjuk, irigykedve figyeltem bensőséges együttlétüket. Úgy éreztem, megfagy a levegő, amikor esténként belépek a lakásba, táskámat ledobom a fogas alá, a kalapomat és a ballonomat felakasztom, és a hűtőhöz lépve töltök magamnak egy pohárka vodkát. Mindig is pénzzel kompenzáltam, és még ma is, ha hazajönnek az ünnepekre, ötven- és százeurósokat dugdosok a zsebükbe. Hálásak érte, de ettől még nem kerülünk közelebb. Szerencsére eszükbe sem jut firtatni, hogyan telik a királyi zsebpénzre a nyugdíjamból.

Ezt a fényképet az utolsó munkanapon titokban készítettem, amikor az ügynöktársaim már elmentek. Annyira valószínűtlen, hogy ennél az asztalnál húztam le több mint húsz évet, hogy néha elő kell vennem a képet. Sohasem mentem terepre. Ebbe a földszintjén acél kereskedelmi vállalatnak álcázott, ólomlemezekkel borított bunkerbe futottak az információk, amiket rendszereztem, értelmeztem, és amikről a jelentéseimet írtam. Nem egyedül, minden fülkében ült valaki, akiről éppúgy nem tudtam semmit, ahogy ők sem ismertek engem.

bárcsak kilőnék

Teljesen értelmetlen munkát végeztem. A semmiért fizettek meg busásan. Egy esetleges orosz atomtámadás előrejelzésével bíztak meg, de ez, mint tudjuk, nem következett be. Nem állítom, hogy nem fordult meg olykor a fejemben, bárcsak kilőnék a ruszki azt a kurva interkontinentális rakétát, hogy értelme legyen az életemnek.

Ülök a fotelben, a vöröstéglás, zsalugáteres tengerparti házban, amiről a feleségem azt hiszi, csak béreljük.

Megigazítom a párnákat a derekam mögött. Ólomlábon jár az idő, sohasem lesz négy óra. Unalmamban tovább szövögetem kitalált életem egyik szálát. Feleségemnek annyit meséltem Nathanierről, egy csinos informatikusról, aki kikezdett a nő főnökömmel, hogy magam is beleszerettem. Róla fantáziálok. Odaültem az ablakpárkányra, az ellenfényben csak a sziluettjét látom, arcvonásai elmosódtak. Mosolyog. Megkínálom az italomból, szép, hosszú ujjú kezével nyúl a pohárért, mielőtt inna, a másik kezével hátra simítja a haját. A pohár visszfényei megvilágítják az arcát. Egy hajtásra kiissza a vodkát, csettint a nyelvvel, visszaadja a poharat. Lassan, türelmesen vetkőztetem, a teste friss, ropogós...

Mire az asszony hazaér olyan részeg vagyok, hogy alig bírok kikecmeregni a fotelből. Bután vigyorgok rá, az ő arca csalódott. Az utóbbi napokban azzal szekál, hogy kezdenem kellene magammal valamit, ez így nem mehet sokáig. Túl fiatal vagyok, hogy a hátralévő éveimet végiglötyögjem Madam Vodkával. Munkát kellene keresnem. Legyek mondjuk titkosügynök? Viccelődöm.

Tulajdonképpen nekem is eszembe jutott, mi lenne, ha elhelyezkednék egy ezüstacél kereskedelmi vállalatnál. Talán az ügynökség sem ellenezné. Elvben mindent tudok, havonta szerveztek rövid fejtágításokat az acélgyártás legújabb műszaki megoldásairól és az aktuális világpiaci ápról, hogy naprakészek legyünk fedősztorinkban.

De akkor szembesülnék azzal, hogy Nathani nem létezik, vagy ha mégis, átnéz rajtam. Ha a kitalált életem válna valóságossá, tudnék még fantáziálni róla?

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com

Birtalan Ferenc KIÉRT SZÓL?

 ligetmuhely.com/kiert-szol/

Hol világok süllyednek el,
mindig marad valami jel.
Piramis. Betonba égett árnyék.
Akna, mi áldozatra vár még.

Hol a hatalom eszevesztett,
zsarnokok állítanak keresztet.
Maguk akarják szabni a tórát.
Mementók idézik, mi volt a valóság.

Ne kérdezzünk hát harangszóra.
Mi fekszünk minden koporsóba.
Sírcsönd. Mintha sose lettünk volna.

Hallgat Atlantisz, hallgat Angkor.
Dzsungelmagányba bújó aranypor.
Tűnik a napfény az alkonyatból.

kép | **Martin Roemers: A hidegháború emlékei** című képsorozatból, lensculture.com

Mennyi beton!

Önerős építkezésként öntöttünk alapot (ami törmelék akadt, belement), kiváltógerendát (rostált kavicsal, mikor a mérnök kalapáccsal megütötte, csengett-bongott), koszorút (haladó munka), erkélyt (zuhogó esőben, a zsaluzás hibája miatt le is szakadt előszörre); a keverőt lapáttal raktuk, a kész betont vödörrel-trepnivel hordtuk.

Tudom, a hadsereg a legmodernebb technikával betonozott: a gyári készbetont keverőlapáttal felszerelt hatalmas tartály-autók szállították a helyszínre, s ott gépi erővel nyomták-folyatták a megfelelő helyre. De hogyan tartották titokban a hadititkot? (Hisz az ilyen barom-nagy építkezés csakis hadititok lehet.) Sorkatonákkal dolgoztattak, nem civilekkel? Bánya-technikával építettek a föld alá? Csak éjszaka járaták a természetes tartály-autókat? Netán sejtették, hogy igazából nincs is hadititok, hisz az „ellenség” ugyanazt csinálja?

Mennyi pocsékba ment munka, mennyi pocsékba ment beton.

És most itt vannak a nyakunkon a kilométernyi-négyzetkilométernyi bunker-rendszerek. Mit kezdünk velük? Termesszünk bennük csiperkét? Rendezzünk be bennük velnesz-fitness (wellness-fitness) kombinátot? Tematikus múzeumot? Vagy hagyjuk a fenébe az egészséget? Szétverni-robbantani nem lehet; talajmechanikai-statikai kockázatot nem jelentenek, a betonfalak állnak, „mint Katiba’ a gyerek”. A fegyverzetet elvitte a hadsereg, eladta balek harmadik-világbeli rezsimnek, vagy bevágta valamelyik mega-rozsdatemetőbe. Kiszedni, ami mozdítható technika (elektro-, egyéb) maradt, s a betont otthagyni?

Vagy fogadóképesen karbantartani a rendszert, ki tudja, mi lesz még?

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com

Vörös István A KIOLVADT TENGER

 ligetmuhely.com/voros-istvan-a-kiolvadt-tenger/

Amikor elmúlt a hidegháború, a tenger, a zavaros, rézgálicszínű tenger azonnal kiolvadt. Ez rémítő hangokkal jár, és még rémítőbb utána a csend. Nem süket, nem buta. Szemrehányó inkább, emlékekkel teli inkább, lelkiismeret megújító.

A kiolvadt tenger partján elhagyja őrhelyét a katona. Az őrhely elhagyja az igénytelen házat a szépség közepén. A ház megbillen. A tenger helyrebillen. A lakatlanná, céltalanná, helytelenné váló ház saját anyagára egyszerűsödik, saját szerkezetére, saját fölöslegességére.

A tenger szobát rendez be a világból.

A szobában megbillent dobókocka.

A megbillent házat megtartja a tenger, ahogy gazdája nem engedi levágni a kiöregedett lovat.

Engedi.

Ő maga vágja le.

Őt magát vágják le.

Nem léphetsz kétszer ugyanabba a bűnbe.

És kétszer ugyanabba a tengerbe?

A tenger alámossa a málladozó házat, hínár kapaszkodik a falra. A lépcső a magasba kéne vezessen, most arra se jó, hogy valaki lejjön rajta a mélybe. Letöredezett. Hiányos.

Fönt nincs. Lent víz.

Amikor elmúlt a hideg, a zavaros tenger azonnal kiolvadt. Ez rémítő hangokkal jár, és még rémítőbb utána. Nem buta. Szemrehányó inkább, emlékekkel megújító.

A kiolvadt tenger partja elhagyja őrhelyét.

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com

Bene Zoltán ROZSDAETTE KALASNYIKOV, SZOBORFEJJEL

 ligetmuhely.com/bene-zoltan-rozsdayette-kalasnnyikov-szoborfejjel/

A minap a szomszéd Józsi bácsi átjött az unokájával, hogy kóstoljam meg az új borát. Nem firtattam, honnan lehet új bora júniusban, megadtam magam a sorsomnak. Mindig bögréből isszuk a bort a szomszédommal. Az én mackós bögrém ott csüng az ő cicás bögréje mellett a cseresznyefán, kellően hosszú spárgával rögzítve, karnyújtásnyira a gangtól. Donát, az unoka műanyag pohárból ivott. Rendszerint hordott magánál kettőt-hármat. Iddogálás közben Józsi bácsi Matildot figyelte, ahogy izgatottan turkál a kert végiben.

– Mi az anyja valagát bököd az a törpe disznó?! – förmedt rám hirtelen a szomszéd (valahányszor kérdezett, mintha támadott volna).

A kert végiben nagy kupac rozsdás vasat tartottam, meg egy szobor fejét. A vasanyagban akadt a drót, szög, kalapács, zárt szelvény-darabok, biciklilánc és egyebek közt egy fél Kalasnyikov meg vagy tucat töltényhüvely is.

– A Matild vietnami csüngőhasú, nem törpe – mondtam önérzetesen. – Csak nem nő nagyobbra.

– No, pont az olyat hívják törpének, fiam – intett le Józsi bácsi, s már ment is megvizsgálni a halom vasat. Legott a Kalasnyikovot szúrta ki, meg a szobor fejét.

– Ezeket hol szerezted?

Megszívtam az orrom.

– Hosszú – legyintettem.

– Ráérünk – nyugtatott meg Józsi bácsi. – Borunk is van – azzal újra megtöltötte a bögréket és Donát poharát.

Nem ellenkeztem, ismertem jól a szomszédomat.

– Egy délután minden előzmény nélkül, egyik pillanatról a másikra rosszul lettem a munkahelyemen.

– Az se mostanában volt – vetette közbe Józsi bácsi. Nyilván arra célzott, hogy három éve nem dolgozom. Úgy tettem, mintha meg se hallanám a piszkálódást.

– Alig bírtam hazavánszorogni. Többször hánytam, aztán ment a hasam, végül egyszerre mind a kettő gyötört. Órákon keresztül alul-fölül ömlött belőlem a mocskok, ráadásul állagában és színében alig különbözött az a matéria, ami a számon bugyogott elő attól, ami a seggem lyukán távozott belőlem. Amikor nem a vécékagylón vagy fölöttem görnyedtem, az ágyamban hevertem, akár egy darab fa, a tagjaim fájtak, a medencecsontom sajgott, a nyelvem a szájpadrólomhoz tapadt, a szívem a fülemben kalapált, a szemgolyóm pulzált, mintha kirobbanni készülné az üregéből. Azt hittem, végem, s hajnal felé már nem is bántam volna különösebben, ha a halál megszabadít a kínoktól. Pirkadatra végre jobban lettem. Délután még orvoshoz is eljutottam. Kiderült, egy finom kis rotavírust szedtem össze. Hát, azt senkinek nem kívánom. Az orvos beutalt a kórházba. Nem tett boldoggá a lehetőség, de tényleg cudarul voltam, nem ellenkeztem.

– És a kórházban találtál egy Kalasnyikovot – vigyorgott Donát.

- Nem – ráztam a fejem. – Ott egy embert találtam, akivel összecimbiztem. Mikor szabadultunk, meglátogattam.

Épp a konyhájában ültünk, amikor ránk tört a napfogyatkozás. Nem számítottunk rá, alaposan megijedtünk. Hogy eltereljem a figyelmet a nappali szürkületről, mesélni kezdtem. Hogy csupán néhány hónapja foglalta el a cári trónt Gorbacsov, azaz nemrégiben választották pártfőtitkárrá, amikor eljutottam Berlinbe. Életemben először. Nyolcvanöt nyarát írtuk, a Heysel stadionbéli tragédia évét, amikor egy rakás szurkoló veszítette életét a Liverpool–Juventus BEK-döntőn.

– Abban az évben születtem – jegyezte meg Donát.

– Néztam azt a meccset a tévében – dörmögte Józsi bácsi.

– Én a tizennégyet töltöttem – vettem vissza a szót –, általános iskola után, gimnázium előtt, és nyertem az utazást, még hozzá az úttörő olimpián, ami az Úttörő Szövetség legnagyobb sportrendezvénye volt. Nyolcszáz méteres síkfutásban a második helyen végeztem. Országosan! Az úttörőolimpikonok közül huszonhetet vittek ki az NDK-ba. Jutalmul. Köztük engem. Potsdamban laktunk, az ottani Pädagogische Hochschule kollégiumában. Nagy, koszos, szürke város volt akkoriban Kelet-Berlin, az élelmiszerboltokat a romlott tej szaga uralta, a cukrászdák előtt sorok kígyóztak, holott odabenn csupán négy-öt asztalt foglaltak el a vendégek. A pincérek szocialista öntudata nem engedte, hogy több embert szolgáljanak ki, mint amennyit jónak és méltányosnak ítélték. Miután bejutottunk, a süteményeket kicsit édesnek, ám alapvetően finomnak találtuk, az üdítőket ellenben ízetlennek. A fagyira színes cukordarát szórtak, ez számunkra új volt és izgalmas. Az utcai árusoknál egy márkáért gofrit lehetett kapni, s mi betegre zabáltuk magunkat belőle, mivel soha azelőtt még csak nem is hallottunk arról, hogy létezik ilyesmi. Csodálkoztunk, hogy az íze hasonlít ugyan a palacsintához, mégsem egészen olyan. Menő dolognak tűnt az utcán jártunkban-keltünkben falni. A városnéző buszon ugyan ötven ülőhely volt, a fele ablak mellett, mi mégis a busz elejét kellett, hogy fölöltsük. Nem ülhetett huszonöt gyerek ablak mellé, a sofőr addig nem indult el, míg szépen, sorban, kettesével el nem foglaltunk a busz elejében harminc ülést: huszonhét olimpiakon és három kísérő. A maradék húsz ülés üresen tátongott, elvégre, gondolta magában a kelet-német sofőr, rend a lelke mindennek. Maga a városnézés jól sikerült, kivált, hogy hamarosan a kontrasztot is megélhettük. Mivel valami különös véletlen, hogy ne mondjam, csoda folytán átvittek bennünket egy egész délutánra Nyugat-Berlinbe. Gyanítom, ez a húzás a kísérőink partizánakciója volt. Szűk folyosón keltünk át a határon, Stasi-katonák vizsla tekintetének ösztüzében, s odaát merőben más világ fogadott. Úgy éreztük magunkat, mintha másik földrészre léptünk volna. Az utcakövekről enni lehetett, az emberek változatosan, színesen öltözködtek, az élelmiszerboltokban a kinti hőség ellenére (vagy, amint Ernő bácsi, az edzőm mondta: éppen azért!) hűvös volt. A Vilmos császár katedrális fogott meg leginkább, ez a háború után újjá nem épített, de új épületrészekkel megtoldott székesegyház; csodáltam, ahogy a régi templom maradványai szimbiózisban élnek a modern elemekkel. Lenyűgözött, hogy ilyen is lehet. A következő pillanatban viszont megijesztett a hajléktalanok látványa. Ott találkoztam először fedél nélkül élő emberekkel. És találkoztam az emléktáblákkal is. Azoknak állították, akik keletről nyugatra próbáltak szökni, de kudarcot vallottak, a Stasi-katonák golyóitól lelték halálukat. Így, ezekkel a szavakkal mesélte a történetüket egy idősebb úr, magyarul. Megrendítő élmény volt. Ösztönösen megéreztem, hogy valami nagy baj van a másik Berlinben. És odahaza. Hogy jó vastagon került szar a palacsintánkba. Németország keleti fertályán ugyanúgy, mint otthon, Magyarországon. Nálunk talán nem lőnek le embereket, mint az NDK határán, gondoltam. Mégis, a szovjet rendszerben harsogóak az ellentmondások. Ezt ott, a fejfáknál élesen és pontosan láttam, zseni ifjúkorom ellenére.

– Olyanod sose volt neked – seccintett egyet Józsi bácsi.

– Igaz, azóta már azt is tudom – folytattam –, hogy amit Nyugat-Berlinben tapasztaltam, hasonló ámítás. Csak a módszer más.

– De hogy jön ide a Kalasnyikov? – türelmetlenkedett Donát.

– Az öregúr, akivel a fejfáknál találkoztunk és magyarul beszélt – meséltem, ügyet se vetve az unokára –, magyarországi német volt. Kitelepítették a háború után. Mikor ötvennégyben a németek megverték minket a vébé-döntőben, egész Nyugat-Berlin sírt az örömtől, csak ez az ember zokogott bánatában. Mert hiába született németnek, számára a Vaterland jelentett mindent. Az meg Harta volt az istenadtának.

- Tényleg hogy jön ide az a Kalasnyikov? – fogyott ki a toleranciából Józsi bácsi is.
  - Mire idáig jutottam, elmúlt a napfogyatkozás, és az új barátom olyan hálás volt, amiért nem kellett egyedül elszemnednie, hogy nekem adta a géppisztolyt meg a szobor fejét.
  - És a szobor többi része?
  - Állítólag egy dunántúli ruszki laktanyában állt. Valamelyik marsallt formázta.
  - A fickó meg elhozta – szögezte le a tisztánlátás kedvéért Józsi bácsi.
  - Ei.
  - Neked adta.
  - Nekem.
  - Te meg ott tartod hátul.
  - Ott.
  - Minek?
- Megvontam a vállam.

- Nem akarom kidobni. Végül is a történelmünk része. Én tanultam történelmet, majdnem törtanár lett belőlem. Csak az utolsó évben kirúgtak a főiskoláról.

– Ezt már sokszor hallottam – emelte föl a jobb keze mutatóujját Józsi bácsi.

Matild odasomfordált hozzám, hogy vakargassam a hátát. Vakargattam. Kéjesen röhögött.

– Mikor esszük meg? – röhögött Donát gonoszul.

Nem méltattam feleletre.

– Egyszer egy ismerősöm lefényképezte a kupacot a kert végében. Aztán kiállította a képet egy tárlaton.

Rozsdaette Kalasnyikov, szoborfejjel, ezt a címet adta a fotónak. Megnéztem a tárlatot. A fegyver is, a szobor feje is jobban mutatott, mint a kertem végiben.

– Történelmi emlék, mi? – kacsintott Józsi bácsi.

Matild a lábamhoz dörgölözött.

– Legközelebb akkor jövünk, ha megesszük ezt a malacot – kászálódott Donát.

– Nagy a pofád, gyerek – figyelmeztette a nagyapja.

Elmentek. Köszönés nélkül hagytak faképnél. Magam maradtam megint. Pontosabban, kettesben Matilddal. Bár ő csakhamar visszament a kert végibe, a szoborfejet bökdösni az orrával.

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com

Már akkor felismertem, hogy ő jön, amikor becsapta maga mögött a lépcsőház ajtaját. A legtöbb embernél a kinyitás-belépés-becsukás-lépcsőzés műveletek elkülönültek, ő viszont – anyám szerint – úgy jött, mint egy tank, nyilván mert az apja orosz katonatiszt, bár attól még viselkedhetne úgy, mint egy normális kislány. Marhaság. Semmi tankos nem volt benne. Olyan könnyedén mozgott, mint egy pille. Azért sietett, mert sietni akart. Ha vigaszra szorultam vagy jutalmaztam magam, arra gondoltam, azért siet így, mert alig tudja kivárni, hogy lássa a legjobb barátját. Engem. A másodikon laktunk, mégis, szinte már a kapucsapódás pillanatában kopogott az ajtónkon. Hármat. Mint ahogy a lépcsőket is hármasával szedte le- és fölfelé egyaránt. Észrevetted, hogy mindenből hármat csinálsz?, kérdeztem egyszer. Még szép, a hármas a kedvenc számom. Te meg észrevetted, hogy fagyiból is mindig három gombócot kérek? Ja, és férjem is annyi lesz, felelte. Amikor ezt mondta, szőke fonatát előre húzta a szája elé, és bajszot tartott magának, hogy értsem, nem ilyen kis szarosokra gondol, mint amilyen én vagyok.

Amikor kisebbek voltunk, s olyan korán jött, hogy még pizsamában talált, végignézte, ahogy felöltözöm. Egy idő után kínossá vált, próbáltam eltakarni magam, bár még nem szőrösödtem, és épp emiatt aggódtam. Rám szólt: kiét nézzem, a nevelőapámét? Mindent megengedett magának. Onnantól a nyári szünetben is mindig korán keltem, hogy elkészüljek, mire érkezik. Nehéz volt megelőzni. És ragaszkodott hozzá, hogy feljöjjön, nem volt elég csak úgy felcsöngetni vagy füttyenteni az erkélyek alatt, mint a fiúk, ha focizni hívtak.

ha utolérsz

Úgy zúgott lefelé a lépcsőkön, mint a megáradt patak. Alig tartottam a tempót. Akkor volt a legszebb, amikor a lépcsősor aljáról visszanézett, és a tekintetével azt üzenté, ha utolérsz, hozzám érhetsz. Egyszer le akartam előzni.

Gondoltam, a fordulóban elé penderülök, ő meg lendületből nekem fut. Ha sikerül, összeér az egész testünk, sőt, ha szerencsém van, még az arcunk is. Elszámoltam a lépéseket, s ahogy elé fordultam, a bordáimmal belevágódtam a korlát végébe. Nem kaptam levegőt. Életemben nem fájt ennyire semmi.

Legtöbbször a silókhoz mentünk, ahol folyton az artistamutatványosaival provokált. Úgy mászott föl a betonba metszett lukakon, mint a macska. Néha vágytam rá, bárcsak leesne. Pofátlanul ügyes volt, és igazságtalannak tartottam, hogy ezzel kérkedik, meg egyébként is jó lett volna, ha valamiben gyengébb vagy ügyetlenebb, mint én.

Egyszer, bújócskázáskor lefeküdt az alagút közepén, azt gondolta, ilyen egyszerű helyen nem találom meg, de éreztem, hogy ott van. Fölé álltam, és azt mondtam, kérdezni akarok valamit. Ez volt az egyetlen férfias gesztusom egész idő alatt. Nem csókolhatsz meg, sajnálom, felelte, és kibucskázott a lábaim közül. Dehogy akartam, ilyet nem mertem volna. Csak arra voltam kíváncsi, miért barátkozik velem. Miért *pont* velem?

Ja, egyébként tudod, hogy kell? Mit hogy kell? Csókolózni? Dehogy, te hülye, azt már rég unom: ezt a bukfencet.

Egész éjjel gondolkodtam, kivel gyakorolhatott unásig. Őni tudtam volna, úgy belelovaltam magam a féltékenységbe. Próbáltam felidézni, miként csinálják a filmekben. Az öklömet a szám elé tartottam, és többször nekiveselkedtem. Rágondoltam, mintha az ő arca lenne ott, de nem ment, a csontos kézfejem volt, és hát nekem úgyszem engedné.

Ő egy kicsit hamarabb lett tizenhárom, mint én. Fel akartam köszönteni. Szokatlanul korán keltem, hogy odaérjek hozzájuk, még mielőtt ő indulna hozzám. Levelet írtam, hogy egész életemben mindent megteszek neki. Ez elég jó szülinapi ajándéknak tűnt.

menj szépen haza

Elkéstem. A lépcsőházuk előtt találkoztam velük, de alig ismertem meg: a haját rövidre vágták, mint egy fiúnak, és az anyja épp sietve tuszkolta be a poggyászait és őt egy taxiba. Zúgott a fejem – említett-e ilyen tervet? Két napja találkoztunk utoljára, de sem fodrászról, sem utazásról nem beszélt. Mi történhetett közben? Ő is úgy nézett rám, mint egy idegenre, pedig rajtam semmi nem változott. Most nincs időnk beszélgetni, mindjárt indul a repülőgép. Pár hét múlva találkoztok, most menj szépen haza, mondta az anyja. Ő meg nem szólt egy szót sem, rám sem nézett. A levél akkor jutott eszembe, amikor az autó eltűnt a saroknál.

Három hetet töltött az oroszoknál. Így nevezte őket, pedig félig ő is az volt. Mire hazajött, a nevelőapja már nem élt velük.

Azon a nyáron nagyot nőtt, legtöbbet a távolléte alatt. Le is előzött. Még kétszer mentünk a silókhoz, de már semmi nem volt olyan, mint előtte. Leginkább a tekintete változott. De úgy is nagyon szép volt. Nagyon.

kép | Martin Roemers: A hidegháború emlékei című képsorozatból, lensculture.com

Kapitány Máté VIRÁGOT AZ ORKNAK

 ligetmuhely.com/kapitany-mate-viragot-az-orknak/

Hétfő

Döngés, szuszogok, kitaposott a föld, ahogy megyek. Fújatok. Mocsaras vidék. Párás, csorog az izzadság. Az agyamra rászállt egy bogár. Ropogott a páncélja, a lábait kiköpdöstem. Kaparta a torkomat. A mocsárba ürítettem. Cuppog a lábam, ahogy megyek. Groáárrrrrr, így bögök. Meleg van, csorog az izzadság a zöld bőrömön. A zöld bőröm, mint a lovaké, összehúzódik, amikor rászáll egy légy. Csipkednek a szúnyogok. Álmos vagyok. Páfrányok közé fekszem. Sötét az ég. Két sárkány repül odafent. Elbújok a bokrok közé. Éhes vagyok, mikor felkelek. Szarvas

fut az erdőben. Leterítem, a húsát tépem. Rágós, finom. Most egy ideig nem vagyok éhes. Menet közben ürítek, a combom hátulján gurul le. Este van, lehül a levegő. Magamra terítem a medvebőrt.

Kedd

A hegyeken túl van a tábor. Kürtszóval hívnak. Delel a nap, mikor megérkezem. A törzs tagjai már ott vannak. Elkapom az egyik asszonyt. Már szült nekem korábban egy kisorkot. Hátha még egyet szül. Verik a dobokat. Olyan, mintha a torkomban remegne. Körbejár a sámán, világít a szeme. Belelát a fejünkbe. Előttem megáll, sokáig néz. Lesütöm a szememet. Azt hiszem, áfonyaszínű a szemem. Azt mondják az asszonyok. Néz a sámán, morog. Minek néz annyit? Azt morogja, idegen. Idegen az anyád. Pofán verem. Felhördülnek a többiek. Nekem jönnek. Kettőt leverek. A harmadik egy husáanggal a nyakamra üt. Kidőlök, még hallom a puffanást. Meg az orrlükamban érzem a felszálló port. Később magamhoz térek. Már meggyújtották a tüzeket. Néhányan röhögnek rajtam.

Szerda

Mikor felkel a nap, a vezér magához hívat. Idegen vagy, dörgi. Nem engedik, hogy válaszoljak. Megragadnak, és kivisznek a pusztába. Üvöltözöm. Sokáig caplatunk. Akkor elengednek. Nem jöhetsz vissza közénk, morogják. Számkivetett vagy. Balra ott hömpölyög a Nagy Zúgó. Áttuszkolnak a roskatag hídon. A túlparton ott a többi számkivetett. Na, ezt nem, hörgöm, csórikáim közé nem dugtok. Visszaindulok a hídon. Lándzsákat hajítanak felém, húsba kapaszkodós, fogazott végűeket. Kettő elől félrehajolok, a harmadik a combomba fúródik. Térdre rogyok. Megindulnak felém a hídon, husáanggal, marcangolókkal, darabolókkal. Úgy csúszom-mászom vissza csórikáim közé, hogy egészen felemészt a szégyen. Néhányan a számkivetettek közül felsegítenek. Rájuk mordulok, hogy nem kell a segítséged, te szarfaszú csicska. Azért is belém karolnak, húznak el a hídtól. A pusztaságban vagyunk.

Csütörtök

A pusztaságban vagyunk. Tép a Nap, tüzes karmokkal, mint egy fénixmadár. Támolyognak mellettem az idős, nyomorék, vak, éhezõ, újszülött, szoptató orkok. Az izzadt képükre feketén tapad a léptünk nyomán kavargó por. Döng a léptem, de gyengül. A lándzsát kitéptem a combomból. A vérzés elállt. Sötéten száradt rá a bőrömrre az alvadék. Szomjas vagyok. Próbálok húgyozni, de nem jön. Csak fogom a zöld löcsömet, és semmi. Keresnünk kell egy patakot. Baromság volt hátrahagyni a Nagy Zúgót, én megmondtam. A csőcselék egy ősz szakállú öreget követ, akinek a hosszú füléből pamacsokban nõ a szõr. Azt hajtogatja a reszketõs fejével, hogy a megváltás felé visz minket. Ezeknek a halál talán megváltás, gondolom, nekem biztos, nem. Ha itt ránk támad egy sárkány, zihér, hogy elpatkolunk.

Péntek

Reggelre belobbant a sebláz. Gyulladt és duzzadt a lándzsa nyoma, a fogaival megszaggatta az izmokat. Sántikálok, lassabban, mint ezek a kriplik. A vén vezető könyörületos pofával nyugtatgat, hogy senkit sem hagyunk hátra. Engem ne sajnáljál, tata! Megoldom egyedül, nincs rátok szükségem. Úgy perzsel a Nap, hogy szinte hallom a hangját. Ki van száradva a szám, felreped, szivárogoz belőle a vér, azt lefetyelem kutyamódra. Egyre homályosabban látok. Délutánra már csak vonzsolom magam. Estére elvágódom, csak heverek a hátamon, és mélyeket sóhajtok. Egymásba kapaszkodnak a csillagok, vonalakat húznak az égen. Emberi arcot formálnak. Ha hinnék a Teremtő Acsargóban, most úgy vélném, ő üzen nekem. Csórikáim körém kuporognak, de nincs erőm elzavarni őket. Az egyik a tarisznyájából valami növényeket kapar elő, azokat tömködi a sebbe. Úgy csíp, hogy menten elszáll az agyam. Belesüppedek a sebláz homályába.

Szombat

–

Vasárnap

–

Hétfő

–

Kedd

Magamhoz térek. Azt mondják, három napig voltam kiütve. Zöldellő erdő vesz körül, egy sebtiben összetákoltt hordágyon fekszem. Lelkesen magyaráznak az orktársak, hogy közel a megváltás. Az emberek világához érünk. Legördülök a hordágyról, próbálnék futni. Az emberek világához megyünk, basszátok meg?! A maradék eszetek is elment?! Valaki vizet hoz nekem, mohón iszom. Ettől megnyugszom kicsit. Visszadőlök a hordágyra, mint akinek minden mindegy. Talán jobb lesz így, gondolom. A többi hülyével együtt engem is lemészárolnak az emberek, a húsunkat kiszáritják, felfüstölik, és odadobják a disznóknak. Anyám mindig is mondogatta, hogy egy szép napon ürülékként végzem majd.

Szerda

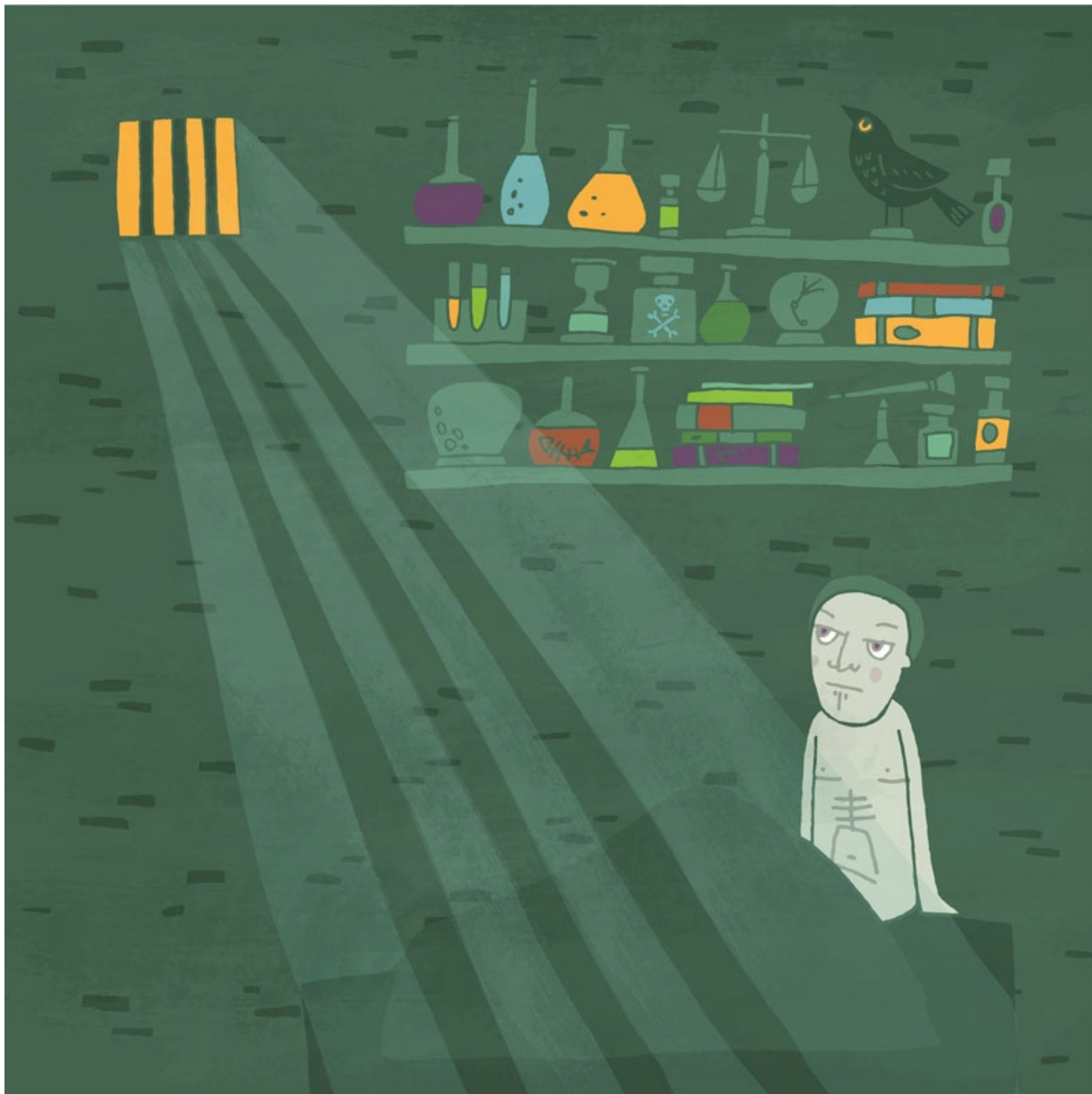
Kora délután érjük el az Ijász Kapuját. Lovagok hada őrzi, figyelmeztetésül felénk lönek néhányszor. Vén vezetőnk előre baktat, kezét felemeli, hogy békével jöttünk. Látom, ahogy kilovagol hozzá két lovag. A lóról nem szállnak le, úgy tárgyálnak vele. Az öreg integet felénk, mutatja az idióta, hogy békés orkocskák vagyunk, nem harapunk. Szánjanak meg minket. Könyörög, alázatosan kérleli ezeket a tetveket. Hol a büszkeséged, apukám? Ekkor felharsan egy kürt, messzire bőg a hangja, majd kitarul a kapu. Mellettem a többiek éljeneznek, kurjongatnak, én meg gúnyosan vigyorgok. Így örülnek az állatok levágásuk előtt. Nem kelek fel a hordágyról, hagyom, hogy

átvonszoljanak a kapun. A fehérbőrű, satnya kis emberek undorodva figyelik szedett-vedett menetünket. Na, mi van, hófehérke, kiáltok oda az egyiknek, bár tudom, hogy úgyse érti, mi van, már a disznóknak se vagyunk elég jók? Vezetőnk csendre int, miközben sűrűn elnézést kér az emberektől. Bevisznek minket a városba. A macskaköveken úgy rázkódik a hordágy, hogy a belem is kifordul. Estére istállóban szállásolnak el bennünket. A szénaillattól elnyom az álom.

Csütörtök

Valaki durván rázza a vállamat, erre ébredek. Szakállas ember hajol fölém. Még pofozgat is. Megragadnám a torkát, de mozdulni sem bírok. Ráz a hideg. Kiújult a sebláz? Megmérgezte a véretem? Vagy visznek levágni? Elviszünk a gyógyítóhoz, magyarázza nekem a tag, lassan, mintha gyerekhez beszélne. Én értem a nyelvüket, csak ők nem ismerik az enyémet. A gyógyító majd segít, mondja a fickó, és mutogatja a kezével, mi van. Megvonom a vállamat. Azt csináltok, amit akartok, suttogom. Megfogják a hordágyat, és húznak-vonnak végig a várudvaron. Az embergyerekek halálra vált fejjel hagyják abba a futkározást, amikor meglátnak. Felfallak titeket, nyöszörgöm, és csendesen röhögök. Hűvös toronyba cipelnek, itt leemelnek a hordágyról. Négy lovag kell hozzá, hogy a testemet megemeljék, pedig az elmúlt napokban rengeteget fogytam. Visznek fel a lépcsőn. Mi van, dűnnyögöm, ledobtok a tetejéről? Megspóroljátok a klopfolást, mi? Nyögnek, szentségelnek, ahogy cipelnek. Nyílik egy súlyos ajtó, hamarosan kemény ágyon landolok. A nyirkos szobában színes gőzök kavarnak. A falakon különös műszerek, körben asztalok, gömbökkel, könyvekkel. Vézna öreg közelít hozzám, olyan köpenyben, amilyet az úszók viselnek verseny előtt. Az öreg alaposan végigmér. Lehet, hogy valami perverz. Mindegy. Fejezzük be. Remek testfelépítése van, szól az öreg a kimerülten fújtató többiekhez. Kár lenne veszni hagyni. Még egyszer megvizsgál, nyomkodja a karomat, lábamat. Érzem a gennyes sebem bűzét, émelygek tőle. Átformáljuk kicsit a fiatalembert, motyogja az öreg, és sípoló hangon röhög. Na, gondolom, jön a kínzás. Az öreg tesz-vesz körülöttem, halkan pakol, kavargat valamit. Nem tudom felemelni a fejemet, csak a plafont bámulom. A sebemre nedves kötést tesz. Kellemesen hűvös, kéjesen beleremegek, olyan jól esik. Még a könnyem is kicsordul. Rövidesen a számhoz emel valami kék üveget. Idd meg, parancsol rám. Megiszom, nem ellenkezem. Sűrű folyadékot nyelek, ragacsos, de finom. Az öreg odébb lép. Most várunk, mondja. Reggelre kész lesz. Fiatalember, szól még oda hozzám, megszabadítalak mindentől, ami állattá tesz!

Azzal otthagytam. Rám csukják az ajtót. A szoba forog, hiába hunyom le a szemem, attól csak még jobban szédülök. Ropogást hallok, és mintha a bőrömet nyúznák. Kezdődik, gondolom, és felüvöltök.

Péntek

–

Szombat

Mikor kinyitom a szemem, ugyanabban a nyirkos toronyszobában heverek. Az ablakon beszűremlik a napfény, rácson terül szét a csillogó kövön. Mocorgok kicsit az ágyon, a testem szokatlanul könnyű. Tapogatom magam,

hogyan megvan-e még a bőröm. Puha, alig van rajta szőr. Biztos leperzselték rólam. Felülök. Végigtekintek magamon. Fehér, inas testet látok. A szívem hevesebben ver. Mi történt itt? Az arcomhoz nyúlok. Vékony és finom, a számban agyarak helyett apró fogakat tapintok. Lepillantok a nemi szervemre. Jóval apróbb és az is fehér. Szégyellősen takarom el, pedig egyedül vagyok a szobában. Lekászálódok a priccscről, a szoba kövezete hideg, talpamon tehát már nincsen szőr, ami melegítene. A combomon még ott a seb, de már egészen összehúzódott, szinte begyógyult. Az egyik gömbhöz megyek. Járásom bizonytalan, máshogy oszlik el a testsúlyom, nehéz megszokni. Fázom. A gömb a teret görbítve tükröződik. Magas, kissé sápadt ember bámul rám. A szeme, ha jól látom, áfonyaszínű. A kilincs csikorogva nyomódik le. Prém takarót veszek észre az egyik szék támlájára dobva. Gyorsan magam köré tekerem. Az ajtó nyílik. Az öreg érkezik, ezúttal hozzá hasonló köpenyesek társaságában. Mikor meglátnak, elismerően bólogatnak, valamelyik még tapsol is. Ez igen, kiáltják, brávo, nagymester! Az öreg barátságosan mosolyog rám, kezét nyújtja felém. Tétován megrázom. Alig nagyobb a tenyerem, mint az övé. Ebben a pokrócban állva, pucéron, védtelennek és jelentéktelennek érzem magamat. Az öreg megvizsgál, leveszik rólam a takarót. Visszateszem. Ők megértően dűnnyögnek. Hát igen, hallom az egyik köpenyestől, a szemérem. A lelke is formálódik hát. Hamarosan apród érkezik, finom kelmébe öltöztetnek. Az öltözék úgy simul a testemre, mintha asszony simogatna. Az öreg atyáskodva belém karol. Kivonulunk a toronyszobából, le a lépcsőn. Engedelmesen követem. A cipő védi a lábamat, már nem fázom. Átsétálunk a várudvaron, az emberek asszonyai mohó pillantásokkal méregetnek. Az agyam úgy pörög, mint még soha, emlékezni mégis nehezemre esik. Országom emléke még álomnak is kevés. Idegen. Bemutatnak az uralkodónak, a királyi családnak. Távollágtartó elismeréssel figyelnek, mint egy jól faragott bábót. Mindenki gratulál az öregnek. Ő büszkén hordozza végig tekintetét a nemeseken, közben úgy beszél rólam, mintha legalábbis a fia lennék. Az uralkodó szerint jó ötlet volna más orkokon is alkalmazni az eljárást. Ezt hallván a nemesek megrémülnek, sugdolózni kezdenek. Veszélyes lehet, mondják. Beépülnek közénk. Belülről rohasztanak szét minket. Fenyegető pillantások villannak felém. Felemelem a kezem, nem akarok bajt. Ártalmatlan vagyok, mondom, és alig ismerem fel a hangomat. Az uralkodó kihirdeti, hogy a birodalomnak meg kell ismernie ezt az új lehetőséget. Utasítja az öreget, hogy járja velem végig a királyságot. Minden városnak és falunak látnia kell a csodát.

Estére külön termet kapok. Baldachin omlik az ágyra. Az ágy mellett virágok.

Vasárnap

Azt mondják, kapok egy szabadnapot az országjárás előtt. Hosszú út lesz, mondja az öreg, nem árt rákészülni. Megkérdezi, szeretnék-e asszonnyal lenni. Nem érzek vágyat, hát nemet mondom. Elégedetten biccent. Igen, igen, dörmögi, ez a tisztaság. Könyveket hozatnak a termembe. Úgy látszik, tudok olvasni. Hosszú órákig böngézek a kódexeket. Ebédet kapok, frissen sült kacsát, zöldségeket. Elfogyasztom, de örömet nem lelek benne. Minek a testnek ennyi táplálék? Undorodva gondolok a zabálókra, a lakomázó, zsíros ujjú csöcselére. Az öreg minden tettemet figyelemmel kíséri, közben jegyzeteket készít. Jól sikerültél, mondja nekem, talán túlzottan is. Délután a környező birtokokra megyünk, sétálunk. A Nap már nem éget, a közeli patakok körül burjánzik a növényzet. Kiérünk a földútra, az öreg mondja, hogy lassan forduljunk vissza. Észreveszek néhány koldust, a porban ücsörögnek. Várj még, felelek az öregnek, mindjárt indulhatunk. Odaballagok a koldusokhoz. Áporodott szaguk nem zavar, de látom a szemükön, hogy sunyivá tette őket a szenvedés. Megsimogatom mindegyiket, és azt suttogom, eljő a megváltás. Az öreg elhúz tőlük. Mennünk kell, sziszegi. Aggodalmaskodó pillantásokat vet felém a visszaúton.

Hétfő

Hajnalba indulunk útnak. Díszes hintóval, húsz lovag kíséretében. Az apródtól a legegyszerűbb öltözéket kérem. Az öreg velem szemben ül, méricskéli a ruhámat. No, igen, morogja türelmetlenül, az egyszerűség, az szép, szép. Amíg visz a hintó, felkészít az utazásra. Majd én beszélek helyetted, mondja, neked semmi dolgod, csak állsz, és mosolyogsz. Érted? Hallgatok. Gyanakodva figyel. De nem szól többet. Némán zötyögünk, csak a lovak patája

kopog. Odakint vonul a táj, mezők, erdők és hegyek váltják egymást. Rengeteg a koldus az út mellett, benyúlnak a hintó ablakán, alamizsnáért könyörögnek. Sok az éhező, állapítom meg, és az öregre pillantok. Igen, sajnós így van, feleli, és elfordítja fejét. Mocsaras vidék mellett haladunk el, itt vadabbul ver a szívem, talán orkságom utolsó szikrája pattog benne. Szúnyogos, sötét lápvidék, az öreg kényelmetlenül fészkelődik az ülésen. A mocsár utáni kietlen tájon emberek csoportja áll egy lángható máglyarakás mellett. Boszorkányt égetnek, magyarázza az öreg. A felszálló füst a hintóig elér, kaparja a torkunkat. Aki boszorkányt lélegez be, maga is befogadja a gonoszt, súgja az öreg, és eltakarja száját, orrát. Sajnálattal figyelem ezt a babonás vénséget. A hintó zötyög, újra lakott településre érünk. Itt megállunk, szól az öreg, és a hintó tetejét megkopogtatva jelez a kocsisnak. Mikor kiszállunk, a szájtáti lakosok kíváncsian bámulnak ránk. A lovagok összeterelik őket, az öreg magával húz a tömeg elé. Elmondja nekik, hogy akit itt és most látnak, az bizony néhány napja még egy büdös, acsarkodó ork volt. Hitetlenkedve nézik hol őt, hol engem. Egy bátrabb lakos kilép a sorból, és megkérdi, mivel tudja ezt alátámasztani az öreg. Az öreg int a fejével az egyik lovagnak, aki a hintóhoz csörtet, majd visszasiet két egymáshoz fogott farúddal. A helyiek kacagnak, nem értik, mit akar az öreg a rudakkal. Az öreg szemmel láthatóan ideges, nincs hozzászokva, hogy kinevetik, elvégre ő a nagymester, az uralkodó udvari mágusa. Ismét int a fejével, a lovag vízszintesen a fejem fölé emeli a két rudat, majd az alsót hirtelen elengedi. Ahogy lehull a rúd, áttetsző hártját húz magával, ami kifeszül a két fadarab között. A hártya még egy ideig fodrozódik, majd, mint a víz tükre, kisimul. Megjelenik rajta egy összekuporodó ork, lába rángatózik, szája habzik. Mint egy tömlőcbe vetett rab. A lakosok elcsendesednek, ámuldozva nézik a csodát. Ez itt egy sárkányfátyol, kiáltja diadalittasan az öreg, megmutatja a múltunkat. Itt a bizonyíték! Nézem ezt a szerencsétlen orkot, ahogy vergődik és hörög, megkérem a lovagot, hogy vigye vissza a hintóba a szerkezetet. Az öreg jóváhagyja, a sárkányfátyol eltűnik. A lakosok közelebb nyomulnak, van, amelyik meg is tapogat. Csoda, suttojják, ez tényleg csoda! Az öreg most hátrébb von, és azt kiáltja a helyieknek, hogy ebben a világban ily csodák léteznek, örvendjenek hát, és adjanak hálát létükért. Azzal se szó, se beszéd megragadja karomat, és a hintóhoz húz. A lovagok szinte belöknek, és ránk zárják az ajtót. A lakosok a hintó után erednek, de a lovakkal nem veszik fel a versenyt. Sok helyre el kell még jutnunk, mondja nekem az öreg, és hátradől.

Kedd

A Keselyű-hegy várába érkezünk, az uralkodó unokaöccséhez. Az öreg megáll velem a várfalon, a tömeg odalentről pislog ránk. Lássátok a csodát, aki itt áll előttetek, néhány napja még ösztönöktől vezérelt állat volt, egy ork-barom, most pedig az erkölcs és értelem maga! A lovagok hozzák a sárkányfátylat, a tömeg fütyül és éljenez. Végignézek ezen a lelkes és ostoba csürhén, előtt a szomorúság. Vásári majmot csinál belőlem az öreg, ahelyett, hogy nemes célra használná teremtésemet. Egyszeriben felkiáltok én is, hangosan és tisztán, hogy eljő a megváltás, már közeleg, ne féljete! Kitérom karomat, a tömeg elhallgat, és látom rajtuk, hogy a hangom megérintette lelküket. Az öreg dühödten szuszog, belém karol, és elvonszol. A lovagok durván taszajtanak a hintóba. Mikor elindulunk, az öreg elővesz egy vékony pálcát, és a nyakamra sóz vele. Csíp, mintha bögöly marna. Megmondtam, hogy ne

beszélj, hörög, vörös az arca. Nem értem a dühét. Hallgatok. A nyakamat simogatom. A hintó nagyokat ugrik, köves talajon haladunk. Estére a Korom-völgyben ütünk sátrat. Álomtalan éjszaka vár, nyugtalanul forgolódom.

Szerda

A Perye-hídon átkelve elérjük a Négy-folyam vidékét. Roskátag viskók és rozsdás cégérek között gördül át a hintó, a város főterén állunk meg. Iszákosok tántorognak a pirkadatban. Az öreg bemutat az álmos helybélieknek, mikor megtapogatnak, felragyog a szemük. Egy idős hölgy azt tátogja, szentet teremtettek, érzi a bőrömön. Délutánra a Kések városába jutunk. Úgy tűnik, megelőzött minket a hírünk. Kígyózó sorokban várnak ránk a lakosok. A hintó falát lapogatják, kérlelő pillantásokkal nyúlálnak be hozzánk. Már a sárkányfátyolra sincs szükség. Még mindig fáj a nyakam, mégsem maradok csendben. Bűneitek megbocsátást nyernek, testvéreim, ordítom, közel a megváltás! A hintóba löknek. Az öreg magából kikelve szitkozódik. A hintó megáll egy félreeső helyen. Mező mellett vagyunk, hatalmas szirmú virágok mindenütt. Kirángatnak a hintóból, a fűbe löknek. A lovagok kardlappal ütlegelnek. Elég lesz, mormogja aztán az öreg. Sántikálva, derekamat fogva szállok vissza a hintóba. Ez volt az utolsó alkalom, hogy megszólaltál, súgja fülembe az öreg. Éjszaka a szabad ég alatt fekszem. Vonalakat húznak a csillagok.

Csütörtök

Szentet teremtettek, gondolom, mikor reggel kinyitom a szemem. A hintó nehézkesen gördül végig a Saru-hegy derekán. Odakint sólymok köröznek. A Tenyerek városának kapui kitérülnek, alázatosan, lehajtott fejjel fogadnak minket. Ahogy végiglépdelünk a pódiumig, mindenütt reményt látok az emberek szemében. Ő az, sugdolóznak, és rám mutogatnak. Ő hozza el az új világot. Az öreg úgy tesz, mintha nem hallaná, a nyakán idegesen remeg az ín. Lássatok csodát, kezdene bele a pódiumon állva, de valaki bekiabál a tömegeből. Őt akarjuk hallani, Ő beszéljen hozzánk! Az öreg szeme szikrát vet, de nincs más választása, átadja nekem a szót. Talán fél a lincseléstől. Mikor megszólalok, teljes csend telepszik a városra. Valahol a távolban harang kondul. Minden bűn eltöröltetik, mondom ekkor, és kiabálnom sem kell, hallanak. Minden nyomor felszámoltatik. Minden éhező jól lakatik. Minden fájdalom elillan. Közel a megváltás, testvéreim! Tisztítsátok meg magatokat! Szabaduljatok meg mindentől, ami állattá tesz! Kezdődik, barátaim! Holnap minden megváltozik! Olyanná lesztek, mint én! Éljen a tömeg, én meg érzem, ahogy árad a testemből a világosság. Az öreg belém karol, mosolyt erőltet arcára. A hintóig kísér bennünket a könnyező, boldog sokaság. A hintó kigördül a kapun. Sokáig halljuk még a felszabadult hangzavart.

Az öreg nem szól, nem tombol, csak figyelmesen szemlél. A lovak patái kopognak, a hintó kerekei görögnek. Csodálatos lugashoz érünk, zöldell a világ. Itt letáborozunk, szól ki az öreg a hintó ablakán. Nem beszélgetünk, a lovak felállítják a sátrakat. Enni nem kérek, elnéző mosollyal figyelem, ahogy a lovak zabálnak. Csak egy kis vizet kérek az öregtől. Erős íze van, sűrűn csordogál a torkomon. Egészen felüdit, majd jólesően elbágyaszt. Könnyű szívvel térek nyugovóra.

Péntek

–

Szombat

–

Vasárnap

Kinyitom a szemem. Minden zöld, erős szagot árasztanak a növények. A szabad ég alatt fekszem. Se sátor, se hintó. Mi az isten van itt? Hol az öreg, meg a lovagok? Jól itt hagytak, gondolom, szép! Nehézkesen állok fel, mintha mázsákat cipelnék. A szuszogásom mély, mozgásom lomha. Viszket a szám. Éhes vagyok, mintha napok óta nem ettem volna. Zsibog az ágyékom, reggeli merevedés. A karomra pillantok. Zöld izmok ugrálnak a csonton. Megdörzsölöm a szemem. Ork vagyok, ork vagyok, dünnögöm. Csúnyán megtréfált a vén trotty. Lehet, hogy vissza kellene mennem a törzshöz. Talán azóta rájöttek, hogy a sámán segghülye. Hogy nem vagyok idegen. Szárnycsapásokat hallok, hatalmas árnyék suhan át a lugason. Sárkány száll le mellém. Mohó tekintettel mér végig. Oké, gondolom, és ökölbe szorítom a kezem. Kezdjünk bele, apukám! Kitérte pofáját. Anyám mindig is mondta, hogy egy szép napon ürülékként végzem majd.

rajzok | **TÖRÖK ESZTER**